

Hieronim Stroynowski

[nauczyciel](#)

[pijar](#), [prawnik](#), [członek loży masońskiej](#), [pisarz](#)

Ur. 20.9.1752, Chaczkowo

Zm. 5.8.1815, folwark Czarcia Kąt

Dane rodziców

Benedykt Stroynowski

Marianna Brodzka (Brocka)

Wychowanie i wykształcenie

Po [początkowej nauce w domu](#) w 1760 roku został oddany do [szkoły pijarskiej](#) w [Złoczowie](#). Po zakończeniu szkoły wstąpił do [zakonu pijarów](#) 15 sierpnia 1766 roku i po dwuletnim [nowicjacie](#) w [Podolińcu](#) na Spiszu złożył śluby zakonne 30 stycznia 1768 roku.

Etapy kariery dot. edukacji

Po ukończeniu studiów zakonnych w [Rzeszowie](#) (1768-1771) uczył w [Złoczowie](#) w parwie (1771-1772) i w [Międzyrzeczu Koreckim](#) (1772-1773). W roku szkolnym 1773-1774 został przeniesiony do [Collegium Nobilium](#), gdzie uczył w klasach niższych początków [łaciny](#) i [geometrii](#), w drugim roku tylko [geometrii](#), w kolejnych uczył [prawa politycznego naturalnego](#) oraz pełnił funkcję [subprefekta](#). W roku szkolnym 1777/1778 wykładał [logikę](#).

W okresie 1775-1776 pracę pedagogiczną łączył ze studiami [teologicznymi](#), po ich ukończeniu otrzymał w [Warszawie](#) święcenia kapłańskie z rąk biskupa koadiutora kijowskiego Kaspra Cieciszowskiego. (A.J. Kukła błędnie za A. Pitałą podaje, że Stroynowski był słuchaczem w [krakowskim Studium Teologii Spekulatywnej](#) - matrykuła oraz inne dokumenty jednoznacznie wskazują, że Stroynowski w tym czasie nie był słuchaczem krakowskiego studium i przebywał w [Warszawie](#)).

Dzięki zdolnościom i sukcesom pedagogicznym Stroynowskiego, a przede wszystkim temu, że był znanym propagatorem fizjokratyzmu został zauważony przez władze [Komisji Edukacji Narodowej](#), które zaproponowały mu nowo utworzoną pierwszą w Rzeczypospolitej Katedrę Prawa Natury i Ekonomii Politycznej w [Szkołe Głównej Litewskiej](#) w [Wilnie](#). Wykłady rozpoczął wiosną 1781 roku, podczas pobytu w [Wilnie](#) wstąpił do masonerii, został członkiem loży „Gorliwy Litwin”.

Już w maju 1781 roku wyjechał do [Krakowa](#) jako opiekun młodzieży skierowanej do Seminarium Kandydatów do Stanu Akademickiego. Podczas pobytu w [Krakowie](#) pogłębił swoje wykształcenie teologiczne i prawnicze. Dnia 1 lipca 1782 roku uzyskał stopień [doktora prawa kanonicznego oraz świeckiego](#). Podczas pobytu w [Krakowie](#) nawiązał kontakty z Hugonem Kołłątajem, Antonim Popławskim i Bonifacym Garyckim.

Latem 1783 roku powrócił do [Wilna](#) i na jesieni tego roku rozpoczął wykłady z [prawa](#) i [ekonomii](#). Od 1785 roku był [prefektem](#) seminarium dla kandydatów w [Wilnie](#), które zostało utworzone na wzór [instytucji krakowskiej](#).

W 1787 roku uzyskał urlop i udał się na kurację do [Italii](#), zwiedził [Florencję](#), [Neapol](#) i [Rzym](#). Pobyt ten wykorzystał także w celach naukowych, idea nurtu humanitarnego w prawodawstwie karnym, z którą zapoznał się w czasie tego pobytu, jest widoczna w jego późniejszych pracach. Został członkiem [Akademii Florenckiej](#) (6 października 1787) i [rzymskiej Akademii Arkadyjskiej](#) (1788).

W połowie 1788 roku wrócił do [Wilna](#), w 1789 roku został zaangażowany do pracy nad udoskonaleniem nowych

„Ustaw” [Komisji Edukacji Narodowej](#), które weszły w życie w 1790 roku. Przyczynił się wyłączenia szkół [pijarskich](#) spod wizytacji Szkół Głównych.

W 1790 roku, za zgodą władz kościelnych, wystąpił ze zgromadzenia [pijarów](#), przeszedł do kleru diecezjalnego i otrzymał godność kanonika kijaowskiego. Uczestniczył w pracach legislacyjnych w czasie trwania Sejmu Wielkiego, za co pod koniec 1791 roku został odznaczony przez króla [Stanisława Augusta Poniatowskiego](#) odznaczony medalem "Merentibus".

Na przełomie 1792 i 1793 dzięki pomocy [Adama Kazimierza Czartoryskiego](#) otrzymał probostwo w Korcu na [Wołyniu](#).

Dnia 24 listopada 1793 roku na sejmie grodzieńskim został wybrany na członka [Komisji Edukacji Narodowej](#), w grudniu tego roku powierzono mu ocenę raportu dotyczącego stanu [szkół pijarskich](#) prowincji polskiej. Dnia 20 lutego 1794 roku został przeniesiony na emeryturę, był jednak obecny na ostatnim posiedzeniu [Komisji Edukacji Narodowej](#) 10 kwietnia 1794 roku.

W okresie porzoborowym poświęcił się edukacji publicznej oraz ratowaniu zagrożonej uczelni [wileńskiej](#). W latach 1799-1806 był [rektorem Szkoły Głównej Litewskiej](#) (przemianowanej w 1803 roku na [Uniwersytet Wileński](#)).

Od maja 1802 do czerwca 1803 roku na polecenie Aleksandra I przebywał w [Petersburgu](#) i uczestniczył wraz z A.J. Czartoryskim i Tajnym Komitetem I Ministerstwem Oświecenia Publicznego nad reformą edukacji rosyjskiej, opartą na doświadczeniach [Komisji Edukacji Narodowej](#). Od 1803 roku był prałatem scholastykiem katedry wileńskiej.

Był członkiem i prezesem wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności, warszawskiego [Towarzystwa Przyjaciół Nauk](#), petersburskiego [Towarzystwa Ekonomicznego](#).

Był kolekcjonerem dzieł sztuki, zgromadził bogatą galerię obrazów. Został pochowany w majątku rodzinnym w Horochowie. Przez współczesnych opisywany był jako: „człowiek szczupły, średniego wzrostu, rozumnym obliczu [...] obejściem przypominał zakonnika [...] po francusku mówił z wielką łatwością”. Jego rektorstwo wzbudzało wiele kontrowersji, jednak większość uznaje, że wraz z A.J. Czartoryskim zapoczątkowali rozkwit uczelni. Ponadto był autorem prac, [mów](#) z dziedziny prawa ekonomii, część została w rękopisie. Najważniejsze jego dzieło to "Nauka prawa przyrodzonego, politycznego, ekonomii politycznej i prawa narodów" (Wilno 1785-1786, kilka wydań, w tym po rosyjsku – Petersburg 1809).

Fakty z życia osobistego

Dnia 4 grudnia 1794 roku otrzymał od [króla](#) Order św. Stanisława.

W 1806 roku został odznaczony Orderem św. Anny i w tym roku został mianowany biskupem koadiutorem łuckim. Konsekrowany w Łucku 19 stycznia 1808 roku, z tytułem biskupa lambertyńskiego. Był deputatem kapituły łuckiej do kolegium biskupów w [Petersburgu](#).

Po śmierci biskupa wileńskiego J.N. Kossakowskiego (28 września 1808) został administratorem diecezji wileńskiej, a w 1814 roku mianowano go biskupem wileńskim.

Żył w [XVIII-XIX wieku](#).

Bibliografia

Przedmiotowa

1. A.J. Kukła, *Hieronim hrabia Stroynowski. Prawnik-ekonomista-fizjokrata (1752-1815)*, Lublin, 2009.